

САДРЖАЈ

Списак најчешће употребљаваних скраћеница

III-VI

УВОД

1-25

§ 1-2. Порекло Галипољских Срба 1-2. § 3. Друга српска насеља у близини Барјамича 2. § 4-5. Везе са Турцима, Грцима и Бугарима 3-5. § 6. Занимање Срба у Барјамичу 5. § 7. Лутање и ново насељавање Барјамичлија 5-6. § 8. Прилике у Пехчеву 6. § 9-14. Досадашња научна литература о Галипољским Србима 7-11. § 15. Мој рад на терену 11-12. § 16-18. Данашње стање галипољског говора 12-14. § 19-22. О методу испитивања 14-19. § 23-25. О информаторима 19-20. § 26-29. Обрада материјала 20-24. § 30. Неколико основних црта 24-25.

АКЦЕНТУАЦИЈА

26-40

§ 31-33. Основна карактеристика акцентуације 26-27. § 34. Кановачко дуљење 28-30. § 35. Примери са неповученим " на ултими 30-31. § 36. Претварање ' акцента у ^ 31-33. § 37. Скраћивање ^ на отвореној ултими 33-35. § 38-9. Превлачење акцента из проклитику 35-36. § 40. Дужине испред акцента 36-37. § 41. Дужине иза акцента 37-40. § 42. Промене интонације у Пехчеву 40.

ВОКАЛИЗАМ

41-102

§ 43. Систем самогласничких фонема 41-43.

Акценшовани вокали 43-45

§ 44. Високи вокали 43-45. § 45. Средњи вокали 45.

Вокали испред акценша 45-51

§ 46. Једначење *e* и *и*, *о* и *у* 45-49. § 47. Грчки утицај као узрок промена 49. § 48-9. Аналошко продирање *и* и *у* 49-51.

Вокали иза акценша 52-53

§ 50. Високи вокали 52-53. § 51. Средњи вокали 53. § 52. Опажања проф. Филиповића 53.

Вокал ђ 54-75

§ 53-6. *ђ* = *еи* 54-61. § 57-8. Неакцентовано кратко *ђ* = *и* 61-62. § 59. Секундарно *ђ* 62-68. § 60. *ђ* = *и* 68-72. § 61. *ђ* = *е* 72-74. § 62. Промене у Пехчеву 74. § 63. Вокализам галипољског говора у историској перспективи 74-75.

Вокал њ 75-79

§ 64. Место у фонолошком систему 75-76. § 65. Полугласник у турским речима 76-77. § 65а. Супституција лабијализованих вокала предњег реда 77-78. § 66. Полугласник у речима домаћег порекла 78. § 67. Непостојано *а* 78-79.

XIV

Прелазак л на крају речи и слога у о 79—80

§ 68. Правило и отступања 79—80.

Вокално р 80—85

§ 69—71. Чување старог и стварање новог вокалног р 80—84. § 72. Вокално р као варијанта фонеме р 84—85.

Појаве у хијатху и елизије вокала 85—95

§ 73. У секвенцама вокал + о на крају речи 85—87. § 74. Зев у унутрашњости речи 87—88. § 75. Елизије 89. § 76. Афереза 89—91. § 77. Апокопа 91—93. § 78. Синкопа 93—95. § 79. Карактер редукције вокала 94. § 80. Десоноризација вокала 95.

Појава секундарног вокала 95—96

§ 81. Протетичко и- 95. § 82. Други феномени 95—96.

Неколико сишњијих вокалских појава 96—102

§ 83. Други самогласник на месту а 96—97. § 84. На месту е 97—99. § 85. На месту и 99. § 86. На месту о 99—100. § 87. На месту у 100—102.

КОНСОНАНТИЗАМ

103—157

§ 88. Фонолошки систем консонаната 103.

Сонант ј 104—107

§ 89. Основни услови чувања и губљења ј 104. § 90. Глас ј испред и 104. § 91. Испред еи и е 105—106. § 92. Испред вокала задњег реда 106. § 93. Испред консонанта и на крају речи 106—107. § 94. Секундарно ј 107.

Сонант в 108—113

§ 95. Интервокално в 108—109. § 96-8. Глас в уз консонант 109—112. § 99. Иницијално и финално в 112. § 100. Секундарно в 112—113.

Сонантши љ и л 113—119

§ 101. Промена љ > ј 113—115. § 102. Промена љ > л 115—116. § 103. Изговор љ у неким речима 116—117. § 104. Или > или 117—118. § 105. Суфикс -љив, -л'ив 118—119. § 106. л' у групи л'ј 119. § 107. л' у другим положајима 119.

Сонантши њ и н 119

§ 108. Примарно и секундарно њ 119

Ново јошовање 120—123

§ 109. У групи нј 120. § 110. У групи лј 120—122. § 111. У групама шј и дј 122. § 112. сшј, здј > сј, зј 123. § 113. Судбина групе лабијал + ј 123. § 114. Закључак 123.

Консонант х 123—130

§ 115. Губљење х 123—125. § 116. Сонант ј на месту х 125—126. § 117. Сонант в на месту х 126. § 118. Епоха губљења х 126. § 119. Глас х у страним речима и узвицима 126—127. § 120. Група хш 127. § 121. Група хћ- 127—128. § 122. Облик дркје 128. § 123. Група хв > ф 128—129. § 124. Траг х у зѣхашу 129—130.

Консонант ф 130—131

§ 125. Изговор ф 130. § 126. п на месту ф 130—131.

Однос пискавих и шуштавих сугласника 131—134

§ 127. Замена шуштавих пискавима 131. § 128. Изговор шуштавих 131—133. § 129. Нове тенденције 133—134.

Напомена о неким африкашама 134—135

§ 130. Изговор *ћ* и *ђ* 134. § 131. *ј* место *ђ* 134—135. § 132. *ћ* и *ђ* на месту турског *k'* и *g'* 135. § 133. Африкате *џ* и *s* 135.

Звучни консонанти на крају речи 135—137

§ 134. Десоноризација 135—136. § 135. Финално *в* 137.

Промене везане за консонантске групе 137—149

§ 136. На почетку речи 137—138. § 137.—8. На крају речи 138—141.

§ 139—149. Остале промене 141—149.

Неколико примера даљинске асимилације 149

§ 150. Однос *н* и *њ*. Појава секундарног *р* у брисџра 149.

Даљинска дисимилација 150—151

§ 151. Дисимилативно испадање консонаната 150. § 152. Дисимилативне промене начина артикулације 150—151.

Мешаџеза 151—153

§ 153. Специфични случајеви 151—152. § 154. Шире дијалекатске појаве 152—153.

Испадање консонаната 153—154

§ 155. Испадање *д*, *ђ*, *џ* и *л* у разним речима 153—154.

Појединачне консонантске промене и односи 154—157

§ 156. —*же* > —*ре* 154. § 157—167. Разни, углавном лексички случајеви 154—157.

ДЕКЛИНАЦИЈА

158—232

§ 168. Опште напомене 158.

ПРОМЕНА ИМЕНИЦА

158—199

§ 169. Типови промене 158—159.

Падежни наставци у ген., дат., инстр. и лок. мн. 159—169

§ 170. Непознавање старих наставака 159. § 171. Ген. мн. на —*а* 159—160.

§ 172. Ген. мн. на —*џ* 160—162. § 173. Облик дат. — инстр. мн. 162—167.

§ 174. Лок. мн. 167—169.

Именице мушког рода (осим оних на —*а*) 169—187

§ 175. Ак. јд. 169. § 176. Вок. јд. 169—170. § 177. Инстр. јд. 170—171.

§ 178. Лок. јд. 171. § 179—80. Ном. и ак. мн. 171—175. § 181—6.

Формирање множине 175—182. § 187—96. Поједине именице и групе именица 182—185. § 197—202. Род неких именица 185—187.

Именице средњег рода 187—194

§ 203—4. Наставци појединих падежа 187. § 205—7. Проширење основе у косим падежима једине 187—190. § 208. Образовање множине 190—193. § 209—14. Поједине именице и групе именица 193—194.

Именице женског (и мушког) рода на —*а* 194—196

§ 215. Дат. — лок. јд. 194—195. § 216. Вок. јд. 195. § 217. Инстр. јд.

195. § 218. Именице мушког рода на —*а* 195. § 219—221. Поједине именице 195—196.

XVI

Именице женског рода на консонант (старе основе на -ї-) 197—199.

§ 222. Прилазак именицама м. р. на сугласник 197. § 223. Остаци старе промене 197—198. § 224. Однос према другим дијалектима 198. § 225—226. Посебни случајеви 198—199.

ДЕКЛИНАЦИЈА ЛИЧНИХ ЗАМЕНИЦА КО И ШТО

199—207

§ 227—31. Облици личних заменица 199—205. § 232—3. Заменица *ко* и сложене с њом 205—206. § 234—5. Заменица *што* и сложене с њом 206—207.

ДЕКЛИНАЦИЈА ПРИДЕВА И ПРИДЕВСКИХ ЗАМЕНИЦА

208—232

Падежни наставци 208—217

§ 236. Однос наставака тврдих и меких основа 208—209. § 237. Продирање наставака одређеног вида 209—210. § 238—9. Облици ген. (-ак.) јд. 210—212. § 240—41. Облици дат. — лок. јд. 212—214. § 242. Инстр. јд. 214—215. § 243—5. Ном. — ак. мн. 215—216. § 246. Ген. — лок. мн. 217. § 247. Дат. — инстр мн. 217.

Посебно о промени придевских заменица 217—224

§ 248. Квантитет неких наставака 217. § 249. Присвојне заменице 217—219. § 250-1. Показне заменице 219—221. § 252. Каквоћне заменице 221. § 253-8. Остале заменице 221—224.

Посебно о промени придева 224—227

§ 259. Ном. јд. м. р. 224. § 260. Непроменљиви придеви 224—225. § 261—3. Компарација придева 225—226. § 264—6. О формирању придевских основа 226—227.

Бројеви 227—232

§ 267—71. Основни (кардинални) бројеви 227—229. § 272—5. Збирни и њима сродни бројеви 229—231. § 276—7. Конструкција са *јобу* (оба) 231—232. § 278. Редни бројеви 232. § 279—80. Остали бројеви 232.

КОНЈУГАЦИЈА

233—299

А. УОПШТЕ — ГЛАГОЛСКИ ОБЛИЦИ И ЊИХОВИ НАСТАВЦИ 233—258

§ 281. Систем глаголских облика 233—234. § 282—5. Презент 234—237. § 286—8. Императив 237—238. § 289—99. Имперфект 238—242. § 300—4. Глаголски прилог 242—245. § 305—11. Трпни придев 245—250. § 312. Глаголска именица 250—251. § 313. Радни придев 251—252. § 314—6. Аорист 252. § 317—20. Футур и инфинитив 253—256. § 321. Хабитуал 256. § 322. Перифрастични потенцијал 256—258. § 323—4. Остали глаголски облици 258.

Б. ГЛАГОЛИ ПО ВРСТАМА

258—294

Класификација глагола 258—260

§ 325. Критерији класификације и типови промене 258—260.

Глаголи прве врсте 260—273

§ 326. Два подраздела прве врсте 260.

I група: Глаголи с инфинитивном основом на сугласник 260—269

§ 327. Правилни облици 260—261. § 328 30. Особине извесних облика 261—262. § 331. Однос између I и III глаголске врсте 262—264. § 332. Однос према осталим глаголским врстама 264. § 333—40. О појединим глаголима 264—269.

II група: Глаголи с инфинитивном основом на самогласник 269—273

§ 341—4. Глаголи на *р* 269—271. § 345—8. Глаголи с инфинитивном основом на *е* 271—273. § 349—50. Глаголи с инфинитивном основом на *у* 273.

Глаголи друге врсте 274

§ 351. Императив глагола на *ј* 274. § 352—4. Поједини глаголи 274.

Глаголи шреће врсте 274—276

§ 355. Облик инфинитивне основе 274—276. § 356. О појединим глаголима 276.

Глаголи четврте врсте 276—279

§ 357—61. Тип *ијем* 276—278. § 362—3. Тип *дајем* и *иљујем* 278. § 364—5. Тип *кујујем* 288—279.

Глаголи пете врсте 279—285

§ 366—7. Правци развитака 279—281. § 368. Глаголи на *к* (и *ск*) 281. § 369. Глаголи на *г* и *х* 281—282. § 370. Глаголи на лабијални сугласник 282—283. § 371. Глаголи на *с*, *з* и *ц* 283. § 372. Глаголи на *д* и *ш* 283. § 373. Глаголи на *кш* и *иш* 283—284. § 374—7. Поједини глаголи 284—285.

Глаголи шесте врсте 285—286

§ 378. Глагол *сиigram се* 285. § 379. Аорист на *д* 286. § 380. Поједини глаголи 286.

Глаголи седме врсте 286—287

§ 381—2. Опште напомене 286. § 383—5. Поједини глаголи 286—287.

Глаголи осме врсте 288—292

§ 386—7. Тип *бечи* : *бекала* 288—291. § 388—9. Однос према VII врсти 291—292.

Помоћни глаголи 292—294.

§ 390. Глагол *јесам* 292—293. § 391—2. Глагол *бити* 293—294. § 393. Глагол *хтѣти* 294.

Напомене о образовању имперфектизованих глагола 294—299

§ 394. Општа карактеристика 294—295. § 395. II врста 295. § 396. IV врста 295—296. § 397. V врста 296. § 398—9. VI врста 296—298. § 400. VII врста 298—299.

НЕПРОМЕНЉИВЕ РЕЧИ

300—322

ПРИЛОЗИ

300—313

Прилози за време 300—302

§ 401. Прилози од заменичких основа 300—301. § 402—4. Остали временски прилози 301—302.

XVIII

Прилози за место 302—309.
§ 405—9. Прилози од заменичких основа 302—307. § 410—5. Остали месни прилози 307—309.

Прилози за количину (§ 416) 309
Остали прилози (за начин ишд.) 309—313

§ 417. Тип како 309—310. § 418. Прилози постали од ср. рода придева 310. § 419. Прилози постали од именичких падежа 310—311. § 420. Прилози сложени од предлога и именског дела 311. § 421—30. Појединачни прилози 311—313. § 431. Напомена уз прилоге 313.

ПРЕДЛОЗИ

313—317

§ 432. Општа карактеристика 313. § 433—45. Предлози с генитивом. 313—316. § 446. Предлози са дативом 316. § 447. Предлози с акузативом 317. § 448—451. Предлози с инструменталом 317. § 452. Предлози с локативом 317.

С В Е З Е

317—320

§ 453. -да 317—319. § 454. ама 319 320. § 455. ја 'или' 320. § 456. зашто 320. § 457. Остале свезе 320.

У З В И Ц И (§ 458)

320—321

П А Р Т И К У Л Е (§ 459—61)

321—322

С И Н Т А К С А

323—403

СИНТАКСА ПАДЕЖА

323—356

Однос између падежа правца и падежа места 323—328
§ 462. Стање у нашим дијалектима 323—324. § 463. Однос између акузатива и локатива 324—325. § 464. Однос између акузатива и инструментала 326. § 465—6. Однос код осталих облика за правац и место 327. § 467. Закључак 327—328.

Генитив без предлога 328—333

§ 468—70. Партитивни 328—331. § 471. Посесивни 331—332. § 472. Темпорални 332. § 473. Аблативни 332. § 474—7. Разни други типови 332—333.

Генитив с предлозима 333—341

§ 478. врс 333—334. § 479—85. до, из, од, с 334—340. § 486. Прко 340—341. § 487. ради 341. § 488. у 341.

Датив 341—346

§ 489. Основна значења 341. § 490—2. Присвојни датив 341—345. § 493. Датив циља кретања 345. § 494—5. Други типови 345—346.

Акузатив без предлога 346—347

§ 496. Два акузатива уз напрам 346. § 497. Акузатив уз глаголе рефлексивне по форми 346—347. § 498. Тип замани главу 347. § 499. Темпорални акузатив 347. § 500. Акузатив личних заменица уз коно 347.

Акузатив с предлозима 348—349

§ 501. за 348. § 502—3. по 348—349.

§ 504. Из себни тип 352.

§ 510. за

§ 513. на

§ 516. О у Печер

§ 519. у § 521. сва лиц Обележ

§ 526. ђеног Приме са цѣи

§ 531. Импе § 540 —547 дев 3 цион

§ 56 385. став

§ 57

§ 5 395 § 5 сив Не

Инструментал 349—352

§ 504. Изостајање и употреба предлога с 349—351. § 505—6. Разни посебни типови 351—352. § 507. Просекутив 352. § 508. Тип сунце заодом 352.

Инструментал уз месне предлоге 353

§ 510. за 353. § 511. међу 353. § 512. по 353.

Локатив 354

§ 513. на 354. § 514—5. по 354.

Додашак уз синтаксу падежа 355—356

§ 516. Основне линије развоја на тракиском терену 355. § 517. Промене у Пехчеву 355—356. § 518. Механизација у конструкцијама са идан 356.

УПОТРЕБА ЗАМЕНИЧКИХ ОБЛИКА

356—362

§ 519. Удвајање личних заменица 356—357. § 520. Појачајно га 357—358.

§ 521. Конструкције типа ми с тобом 358—359. § 522—3. Заменице за сва лица 359—361. § 524. Употреба инструментала с ким 361. § 525. Обележавање релативности 361—362.

ПРИДЕВСКИ ВИД

362—368

§ 526. Обличке разлике између видова 362—363. § 527. Употреба одређеног вида 364—365. § 528. Употреба неодређеног вида 365—367. § 529. Примери несигурне употребе придевског вида 367. § 530. Конструкција са *цѐво* (*цѐул*) 368.

ИЗ СИНТАКСЕ ГЛАГОЛА

368—392

Значење и употреба глаголских облика 368—384

§ 531—2. Презент 368—369. § 533. Претеритална времена 369. § 534. Имперфект 369. § 535—6. Аорист 370—371. § 537—9. Перфекат 371—373. § 540—1. Плусквамперфект 373—374. § 542—3. Футур 374—375. § 544—547. Глаголски прилог 375—377. § 548—50. Трпни (резултативни) придев 377—380. § 551—4. Императив 380. § 555—8. Потенцијал и кондиционалне конструкције 381—383. § 559. Хабитуал 383—384.

Неколико других питања из синтаксе и значења глагола 384—392

§ 560—1. О глаголском виду 384—385. § 562. Облик медијалних глагола 385. § 563—7. Употреба облика бинем и сам 386—388. § 568—70. Изостављање копуле (помоћног глагола) 389—392.

СВЕЗЕ И СЛИЧНЕ РЕЧЦЕ

392—394

§ 571. ли 392—393. § 572. док (не) 393. § 573. шо 393. § 574. и 393—394.

РЕД РЕЧИ

394—398

§ 575. Место енклитике 3 л. јд. је 394—395. § 576. Место облика нисам 395—396. § 577. Енклитика даље од другог места у реченици 396—397. § 578. Конструкција с иди и сл. 397. § 579. Положај енклитике у посесивном дативу 397. § 580. Особености упитних реченица 398. § 581. Непознавање конструкције са не се 398.

XX

КОНГРУЕНЦИЈА И БРОЈНЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

- § 582—7. Именице уз бројеве 398—400. § 588—9. Слагање предиката са субјектом 400. § 590—1. Слагање атрибута са речју коју одређује 400. § 592. Дистрибутивни сингулар 401. § 593. Множина место једине 401.

ПИТАЊЕ КОЛЕБАЊА У РОДУ

- § 594. Чување осећања за граматички род 401—402.

ЗАКЉУЧНА КАРАКТЕРИСТИКА СИНТАКСЕ

- § 595. Основица синтаксе галипољског говора и страни утицаји 403.

ЗАКЉУЧАК

Питање првобитне постојбине Галипољаца 404—426

- § 596. Припадност групи новоштокавских говора са шш и жд 404. § 597—8. Припадност источнијој групи новоштокавских говора са старијом акцентуацијом 404—407. § 599—601. Ближе везе са севернијим говорима те зоне 407—416. § 602. Однос са пожаревачко-вршачком говорном групом 416—417. § 603. Везе са косовско-ресавским и призренско-тимочким дијалектом 417—419. § 604. Везе с крашованским говором 419—420. § 605—8. Порекло из јагодинског краја 420—422. § 609—11. Питање евентуалне мешавине 422—426.

Проблем дашума миграције 426—430

- § 612. Основни оквири 426—427. § 613. Значај новоштокавских иновација 427—428. § 614. Архаизми у говору 428—429. § 615. Свођење закључка 429—430. § 616. Однос према мишљењу проф. Филиповића 430.

Консеквенце које проистичу из материјала галипољског говора 430—436

- § 617—8. Значај исељеничких говора за реконструкцију некадашње дијалекатске слике метанастазичке области 430—432. § 619. Порекло и некадашње простирање шумадиско-војвођанских икавизама 432—433. § 620—1. Старина пожаревачко-вршачког говорног типа 433—434. § 622. Старина низа особина говора метанастазичке области у северној и северо-источној Србији и основне карактеристике некадашњих говора те зоне 434—435. § 623. Епоха замене јата у северној Србији 435—436. § 624. Епоха продирања нових наставка деклинације плуралских падежа 436. § 625. Епоха скраћивања неакцентованих дужина и појаве т. зв. кановачког дуљења 436.

ПРИЛОГ: ПРОЗНИ ТЕКСТОВИ

Мара и браш је Ђура
Баба и шри сина
Прјовес
Циганин и дефови
Деида и девеш јетрвца
Бе(с) соли ђелша
Мали велики клуч
Баба и деида

437—465
439—442
442—446
446—447
447—449
449—449
449—450
450—450

Циїанин и баба му	451
Нерајда	452
Музање	452
„Лежиш” и „лезис”	452—453
Кед би дуводиво дисїойї у нащом цркви	453
Биволица малачейом и їри вука	453—454
Бивол уфайїиво вука	454
Одломци из дијалога	454—461
Пословице	461—462
Клетве и грдње	462—463
Честитке и жеље	463
Поребења и сличне устаљене фигуре	463—465
Други стилски обрти	465
Систем значења основних претериталних времена у говору Галипольских Срба	467
РЕГИСТАР РЕЧИ	499—519
Напомена приређивача	520